

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Harry Potter och läslustens fördelar

- en studie av läsning av Harry Potterböckerna och dess inverkan på elevers
läslust

Sandra Johansson
Madeleine Schmeikal

Inriktning/specialisering/LAU390

Handledare: Cecilia Pettersson

Examinator: Hanne Andersson

Rapportnummer: VT12-1150-8

Abstract

Examensarbete inom Lärarprogrammet LP01

Titel: Harry Potter och läslustens fördelar - en studie av läsning av Harry Potterböckerna och dess inverkan på elevers läslust

Författare: Sandra Johansson och Madeleine Schmeikal

Termin och år: Vårterminen 2012

Kursansvarig institution: Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap

Handledare: Cecilia Pettersson

Examinator: Hanne Andersson

Rapportnummer: VT12-1150-8

Nyckelord: Harry Potter, läslust, fantasy, högläsningens betydelse, genusperspektivet, läsförmåga

Sammanfattning

Syftet med den här studien är att undersöka hur lusten att läsa ser ut bland barn idag och om läsning av Harry Potter utvecklar läslusten. Vi vill få en djupare förståelse till varför böckerna om Harry Potter fascinerar barn i skolan och även om de bidrar till att öka läslusten hos barnen. Vi tog, med hjälp av samtalsintervjuer, reda på hur några elever i årskurs 6 läsvanor såg ut. Frågorna vi ställde berörde elevernas läsning generellt och deras läsning av Harry Potter speciellt. Vi använde oss av olika kritikers och forskares tankar angående Harry Potter och dess eskalerande genom åren och fann mycket negativ kritik. Dock fick vi, utifrån informanterna, material av en annan åsikt. Resultatet vi fick fram stämde någorlunda överens med vår hypotes att läsning av Harry Potter främjar barns lust att läsa. Den insikten kan gynna arbetet med olika genrer av litteratur inom läraryrket.

Innehåll

1. Inledning	1
2. Syfte och frågeställning.....	2
2.1 Syfte	2
2.2 Frågeställningar	2
3. Metod och material	3
3.1 Metod.....	3
3.2 Samtalsintervjuer	3
3.3 Etiska principer	3
3.4 Arbetets disposition	4
4. Teoretisk anknytning	5
4.1 Kursmål och läroplanen när det gäller läsning.....	5
4.2 Läsintresse idag	5
4.3 Högläsning	5
4.5 Forskning om läsförmågan i Sverige.....	6
4.6 Hur läser svenska barn?	7
5. Läsningen av Harry Potter.....	9
5.1 Genusperspektivet	9
5.2 Fenomenet Harry Potter	9
5.3 Barns läsning av Harry Potter	11
6. Resultat	12
6.2 Sammanfattning av elevintervjuer	13
6.2.1 Elev 1	13
6.2.2 Elev 2	14
6.2.3 Elev 3	15
6.2.4 Elev 4	16
7. Analys av intervjuer	17
7.1 Högläsningen.....	17
7.2 Läsintresse.....	17
7.3 Varför läser barn Harry Potter?.....	18
7.4 Har läsningen av Harry Potter fått eleverna att läsa fler böcker?	18
7.5 Varför tycker du att böckerna är bra?.....	19
7.6 Läsning av Harry Potter på engelska	20
7.7. Genus	21
8. Slutsats och diskussion	22

8.1 Högläsning.....	22
8.2 Vad vi har lärt oss och vidare forskning	22
9. Litteratur- och referenslista	24

1. Inledning

Vi som står bakom det här arbetet är två lärarstudenter som båda har läst ämnesinriktningen svenska för tidigare åldrar på universitet i Göteborg. I vår utbildning har vi kommit i kontakt med olika sorters barn- och ungdomslitteratur och då bland annat fantasygenren och Harry Potter som varit ett stort fenomen i över ett decennium. Idén till vårt arbete har vi fått genom våra egna upplevelser av att barn, både pojkar och flickor, hellre verkar vilja läsa Harry Potter än annan litteratur. Vi har sett de här tendenserna ute på de platser vi har haft vår verksamhetsförlagda utbildning (VFU) och den här upptäckten gav oss idén till vår undersökning. Vi vill med hjälp av samtalsintervjuer med enskilda elever få fram varför de tycker om Harry Potterböckerna och hur läsningen av dem bidrar till vidareutvecklad läsning.

Som framtida lärare inom ämnet svenska kommer vi i vår kommande yrkesutövning att arbeta mycket med litteratur och läsning. Därför känner vi att ämnet i vår uppsats kan hjälpa oss och andra lärare att ge barn och ungdomar en spännande och lustfylld läsning med hjälp av Harry Potterböckerna. Vi anser att det är en brist på lustfylld läsning i dagens skola, då tyst läsning inte har så stor plats i schemat. Vi anser att böckerna om Harry Potter tar upp viktiga ämnen och känslor som kan vara betydelsefulla att prata om, inte bara för att utveckla förståelse för böckerna, utan också för att få utlopp för tankar och känslor som böckerna väckt. Trots att genren är fantasy så kan man lära sig mycket om moral, kärlek och vänskap i böckerna, vilket vi tycker är något att ta vara på då skolan och samhället ska präglas av godhet och respekt för varje individ. Astrid Lindgren har sagt:

Det gränslösaste av barndomens äventyr, ja, det var läsäventyret. Och för mej började det, när jag för första gången fick en egen bok och luktade mej in i den. I den stunden föddes min läshunger, och bättre gåva har jag inte fått av livet (Lindgren 2007, s. 126).

Vi anser att det här citatet stämmer bra överens med vad som kallas bokslukaråldern. Det är åldern mellan 9 och 12 år. Det är i den här åldern man enligt statistiska undersökningar läser mest, då barnen helt kan gå upp i sin läsning och ofta håller de sig då till speciella genrer.

När det gäller läsning har det uttryckts att vi svenskar läser mindre och sämre idag än förr. Enligt Skolinspektionen arbetar man idag inte tillräckligt mycket med barnens läsutveckling, och trots detta har barnen stor läslust;

I flera av de granskade skolorna är läslusten stor bland eleverna. De läser mycket men lärarna tar en alltför passiv roll i att föra elevernas läsning vidare. Det saknas alltså fördjupningar av att arbeta med barns läsning för att kunna utöka deras läsförmåga. Alla elever behöver få utveckla sin förmåga att läsa, förstå och värdera det man läst – det är grundläggande för medborgare i ett demokratiskt samhälle (Skolinspektionen 2010).

I en undersökning som biblioteksforskare har gjort ifrågasattes läsförmågan i det svenska samhället genom frågan: Gäller läsintresse endast böcker och hur är det med all läsning på internet? I förordet beskrivs det att andelen svaga läsare inte har ökat, utan att det är de goda läsarna som blivit färre. ”Resultaten visar att grundskolan ger elever tillräckligt med stöd för att klara den primära läsförmågan men inte är tillräckligt bra på att främja den vidare utvecklingen av mer avancerade förmågor” (PIRLS 2007) (Hedemark, s.4). Barn läser Harry Potter i en enorm utsträckning och enligt Svenska förläggareföreningen är utgivningen av Harry Potter ”[d]en mest läsfrämjande åtgärden vid sidan om sänkningen av bokmomsen” (Törnqvist 2002, s.38-ff). Det finns anledning att anta att det under barnlitteraturens historia

aldrig förr har funnits en barnbok med samma genomslagskraft som Harry Potter. Den läses av barn i hela världen, barn som har både mer och mindre utvecklad läskunnighet.

Fram tills Harry Potterböckerna kom har många pedagoger hävdade att stackars barn inte klarar av att läsa böcker som är längre än 120- 150 sidor. När Harry Potter nummer fyra och fem, över 800 sidor långa, läses ivrigt och utan problem av åttaåringar, tidigare dömda som "icke-läsande" är det uppenbarligen en tankeställare (Nikolajeva 2004, s. 11).

Det finns fler som menar att böckerna skapar fascination. Törnqvist skriver bland annat att bokserien suddar ut gränserna mellan länder och läsarkategorier, den får icke-läsande barn att börja läsa och den får föräldrar att smyglåna böckerna av sina barn (Törnqvist 2002, s. 9-ff).

2. Syfte och frågeställning

2.1 Syfte

Syftet med det här arbetet är att undersöka hur läslusten ser ut bland barn idag och om läsning av Harry Potter utvecklar deras läslust. Vi vill få en djupare förståelse till varför böckerna om Harry Potter fascinerar barn i skolan. Vad är det med berättelsen om Harry Potter som fångar barn? Hur har läsningen av Harry Potter påverkat eleverna i sitt läsande av övrig litteratur? Vi vill genom det här examensarbetet ta reda på hur några ungdomar i årskurs 6 upplever sitt Harry Potterläsande. Vi kommer att ta reda på hur deras läsvanor ser ut, om deras föräldrar har högläst mycket för dem som barn och om de identifierar sig med någon av karaktärerna i serien. I vår undersökning kommer vi också beröra hur könen framställs i böckerna.

2.2 Frågeställningar

- * Har variabeln att barnens föräldrar läst högt för dem som små haft betydelse för deras fortsatta läsning?
- * Varför fascinerar barn av Harry Potter?
- * Vad är det i böckerna som skapar denna fascination?
- * Vad har Harry Potter för betydelse för barns fortsatta läsning?

3. Metod och material

3.1 Metod

Som metod har vi valt att utföra djupintervjuer med elever i årskurs 6 om deras erfarenheter av läsning i allmänhet och läsning av Harry Potterböckerna i synnerhet, (intervjufrågorna finns som bilaga 1). Vi utgår från en kvalitativ metod med vilken menas att vi vill tolka resultatet istället för att förklara det. Det vanligaste sättet för att samla in material med den här typen av metod är intervjuer eller enkäter (Stukát 2005, s. 33). För att få svar på våra frågeställningar har vi använt oss av samtalsintervjuer. Vi har i dessa intervjuer delat upp frågorna efter olika teman, (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud 2007, s 298). Vi anser att vi med den här typen av intervjuer får svar på de frågor vi har angående läsningen generellt, samt läsningen av Harry Potter, utan att själva ha styrt informanterna i sina svar och åsikter. Vi intervjuade 4 elever, två pojkar och två flickor då vi ville se om vi fick olika svar beroende på informanternas kön. Vi gick tillväga på så sätt att en av oss intervjuade och den andra satt bredvid och inflikade på slutet med frågor intervjuaren eventuellt hade missat. Anledningen till att vi valde att intervju elever som redan från början hade ett stort intresse av Harry Potter beror på att det var deras åsikter om litteraturen vi var ute efter. Intervjuerna spelades in med hjälp av en diktafon och när intervjuerna var klara transkriberade vi vårt material. I de utdrag ur intervjuerna som återges i det här arbetet kommer det inte att förekomma några namn, då vi har fingerat dem för elevernas anonymitet. Informanterna har deltagit av fri vilja och de har varit informerade om orsaken till intervjuerna och att de själva fått välja att avbryta när de vill. De kommer även att få ta del av resultatet av den färdiga produkten. Vi kommer att relatera det sagda i intervjuerna till tidigare litteratur och forskning. Vi har transkriberat intervjuerna och har det materialet i eget ägo.

3.2 Samtalsintervjuer

För att få ett bra underlag till vår studie ville vi intervju elever som redan läst Harry Potter. Vi förberedde intervjuerna genom att strukturera våra frågor utifrån två olika teman: läsningen i allmänhet och läsningen av just Harry Potter. Vi valde att ställa öppna frågor då det gav oss informanternas egna åsikter och tankar. Urvalet av de personer vi intervjuade skedde genom en kollega till en av oss skribenters lokala lärarutbildare. Den läraren hade märkt av att det fanns ett intresse för böckerna om Harry Potter i hennes klass och vi fick tillåtelse av henne att komma och intervju eleverna. Inför intervjuerna hade vi tillsammans med läraren bokat en tid som passade klassen, så vi inte störde i något viktigt ämne. Vi fick ett grupperum till vårt förfogande där vi kunde utföra våra intervjuer med eleverna en och en. Det gjorde att vi som intervjuare och eleverna som informanter endast lyssnade till varandra och informanterna kunde i lugn och ro uttrycka sig utan att behöva fundera på andras åsikter. Eftersom vi endast fick intervjuat fyra elever då flera av eleverna i klassen av olika skäl inte ville delta uppnådde vi inte den teoretiska mättnad vi hoppats på (Esaiasson m.fl. 2007, s.190-191, 294). Vi anser själva att vi hade behövt minst fyra informanter till för att få ett mer grundligt material att analysera kring i det här arbetet. Intervjuerna vi genomförde är vårt primärmaterial för det här examensarbetet.

3.3 Etiska principer

Vetenskapsrådet har gett ut skriften *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. I den finns det fyra krav som vi som forskare bör efterfölja: ”Informationskravet: Forskaren skall informera de av forskningen berörda om den aktuella forskningsuppgiftens syfte” (s. 7). Vi gav elevernas lärare i uppgift att ge dem en

tillståndsblankett som deras vårdnadshavare skulle skriva på. I denna blanketts informationsdel hade vi skrivit vad syftet med arbetet var (se bilaga 1). ”Samtyckeskravet Deltagare i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan” (s.9). När vi skulle genomföra intervjuerna talade vi om att elevernas medverkan var frivillig. Till dem som valde att bli intervjuade sade vi att de inte behövde besvara alla frågorna om de inte ville. De fick också information om att de kunde få avbryta intervjun närhelst de ville om så önskades. ”Konfidentialitetskravet: Uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem” (s.12). I tillståndsblanketten framgick det att elevernas namn skulle komma att finnas och att ingen annan än vi skribenter skulle veta vilka deltagarna var samt att informationen vi samlade in endast skulle användas till vårt examensarbete. Den här informationen gav vi även de berörda eleverna innan intervjun började. ”Nyttjandekravet: Uppgifter insamlade om enskilda personer får endast användas för forskningsändamål” (s.14). Uppgifterna vi har fått fram genom våra intervjuer kommer bara att användas av oss i det här examensarbetet.

3.4 Arbetets disposition

Vi kommer i det här arbetet att börja med att presentera våra teoretiska anknytningar, där vi bland annat tar upp läsintresset idag och där vi också tar upp begreppet bokslukaråldern. Vi har också ett avsnitt som behandlar högläsningen och hur viktigt det är att vuxna läser högt för barn i tidig ålder för att ge dem goda chanser till en god läsutveckling. Vi har undersökt forskning om läsförmåga, där vi har skrivit om en artikel från Skolinspektionen. I avsnittet Hur läser svenska barn? tar vi upp forskning angående barns läsning. Vi har även ett avsnitt där vi tar upp läsningen av Harry Potter, där går bland annat igenom genusperspektivet i böckerna och fenomenet kring Harry Potter och barns läsning av Harry Potter. Därefter presenterar vi resultatet av elevintervjuerna vi genomförde i en årskurs sex. Intervjuerna är uppdelade i generell läsning och Harry Potterläsning. Sedan börjar vår analys av intervjuerna där vi tar upp de intressantaste frågorna utifrån vårt syfte. Arbetet avslutas med en slutdiskussion och därefter kommer referenslista samt bilagor på tillståndsblanketten och intervjufrågorna.

4. Teoretisk anknytning

4.1 Kursmål och läroplanen när det gäller läsning

Uppsatsens teoretiska anknytning utgörs av olika teorier om vad som påverkar barns läsning och läslust. Som utgångspunkt presenteras först kursmålen. Utifrån kunskapskraven framgår det att genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar till att utveckla sin förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften. Undervisningen i skolan ska stimulera elevernas intresse att läsa och skriva. I undervisningen ska eleverna möta, samt få kunskap om skönlitteratur från olika tider och från skilda delar av världen. Det finns inga direkta mål eller krav för att utveckla elevernas läslust eller att få eleverna att läsa så mycket som möjligt för att utvecklas i sin läsning. Det är upp till läraren själv att ge eleverna givande uppgifter inom läsning och informera eleverna om hur de bör göra för att gynna sin läsutveckling. Dock verkar det verkar glömmas bort enligt Skolverkets undersökning av hur skolorna arbetar med läsning idag.

4.2 Läsintresse idag

”Läser barn böcker på sin fritid eller har de mer lättillgängliga medierna: TV, Sky-channel, kabelTV och video tagit överhanden? Många tecken tyder på att så är fallet” (Johansson 1989, s 1) (Kristian Wåhlin och Maj Asplund Carlsson 1994, s. 27). Idag kan man se att digitala medier har ökat i skolor och hem. Man kan därför undra om läsningen i sig har minskat? Det är inte längre nödvändigt att läsa böcker analogt i handen, utan utbudet av e-böcker på internet konkurrerar idag med de vanliga hederliga böckerna. Åldern mellan 9 och 12 år kallas ofta för ”bokslukaråldern”. Det är i den åldern barn läser mest, då de helt kan gå upp i sin läsning. Läsningen grundar sig på barnens förståelse, de behöver inte längre tänka på avkodningen och därför ter sig läsningen enkel och lätt. I bokslukaråldern kan barn läsa flera böcker i veckan och det är i den här fasen som de kan läsa utan problem, de upptäcker vad läsning och böcker betyder just för dem. ”Den kontroversiella teorin om att smalheten är en nödvändig del i bokslukandet, att en period med förment dåliga böcker är en förutsättning för de goda böckerna” (Kristian Wåhlin och Maj Asplund Carlsson 1994, s. 25). Henrik Höjer skriver i en artikel i tidsskriften *Forskning och framsteg* (2008) att det aldrig har sålts så många böcker som nu. De senaste 20 åren har bokförsäljningen fördubblats. Samtidigt som bokförsäljningen ökar sker andra förändringar som kan verka motsägelsefulla. I *Forskning och framsteg* från 2005 skriver Höjer att läsförmågan i årskurs 9 sjunker. Per Fröjd, forskare i nordiska språk vid Göteborgs universitet, hade fått uppfattningen att ungdomar blivit allt sämre på att läsa. Det blev utgångspunkten för en studie av niondeklassares läshastighet och läsförståelse. Fröjds analys visade att läsförmågan hade försämrats. Fröjd säger att ”[m]ina resultat styrks även av andra studier, som visar att läsförmågan sjunkit sedan 1991. Och det gäller alla grupper - de dåliga läser sämre, och även de duktiga”. Per Fröjd ser flera orsaker till försämringen av ungdomars läsförmåga, bland annat tror han att skolan har en övertro till datorer. ”Surfandet och letandet efter snabb information på nätet gör att eleverna får svårt att läsa längre texter, och många använder datorn bara till spel” (*Forskning & framsteg* 2005:8).

4.3 Högläsning

Ingvar Lundberg tar i boken *Läsningens betydelse och pedagogik* (2010) upp betydelsen av högläsning. Många barn kommer i kontakt med böcker tidigt i livet och då i form av bilderböcker, vars äventyr barnet får uppleva från förälderns knä. Högläsningen ger rika möjligheter till att utveckla barnets ordförråd. Det finns många fördelar med högläsning, bland annat får barnet tidigt lära sig att man läser från vänster till höger och uppifrån och ner. Barnet får möta nya ord som utvecklar deras ordförråd. Barnet får med tiden klart för sig hur

en berättelse är uppbyggd, vilket ger dem beredskap inför den egna läsningen i framtiden. Högläsning stimulerar barnets intresse för läsning och litteratur. De upptäcker att i böckernas värld finns det mängder av äventyr, kunskap och glädje (Lundberg s. 32-34). De flesta vuxna som läser för barn, har troligen något motiv till det. En kvällssaga av tradition eller som ett avkopplande moment efter en heldag av aktiviteter kanske är en förälders tanke till högläsningen. För en pedagog är kanske högläsningen ett arbetssätt för att samla stoff till ett tema eller för att samla eleverna (Dominković, Eriksson & Fellenius, 2006, s. 13). Vidare skriver Dominković med flera, att de effekter som högläsning ger är socialisation, interaktion och språkinläring. Forskare har funnit att föräldrar som anser att läsning är underhållande och är en källa till rekreation har barn med en positivare syn på läsning, än barn till föräldrar som bara pratar om böcker ur ett nyttoperspektiv för att lära sig läsa (Dominković m.fl. 2006 s. 21). Hemmen kan stödja sitt barn i sin läsning. Även Karin Taube (1995) menar att genom att läsa högt stimuleras barns läsintresse, och det hjälper till att utöka deras ordförråd. Det är bevisat att barn som stimuleras hemma med hjälp av högläsning har större chans att bli goda och aktiva läsare (Taube 1995, s. 75).

Enligt det sociokulturella perspektivet är det i samspel med omgivningen som man utvecklas. Det sociokulturella perspektivets förgrundsgestalt Lev Vygotskij, menar att varje människas utvecklingspotential endast kommer till uttryck i samspel med omgivningen. Dominković med flera delar den människosyn och kunskapssyn som finns i den sociokulturella teorin. Människor lär sig i samspel med andra och de redskap för kunskapsutveckling som finns tillgängliga i samspelet är av intellektuell, språklig och psykologisk art. I Vygotskijs teori har språket en dominerande roll för att utveckla tänkandet och i högläsningssituationen står språk, tal och skrift i centrum (Dominković m.fl. 2006, s. 8).

I läsandet får de barn som läser aktivt en bättre förutsättning i livet. Genom läsningen kan de både känna igen sig själva och andra och möjligheten att uppleva situationer och känslor de själva inte utsatts för hjälper barnen att växa. Upplevelser som man utsatts för i böckerna är mer än bara underhållande. "Aidan Chambers menar att det händer saker inom oss när vi läser, det är reaktioner som påverkar och utvecklar oss" (Nasiell och Bjärbo 2007, s. 18). I *Boken om läslust* skrivs det att utan läslusten blir själva läsningen en lågt prioriterad aktivitet och sysslan blir endast jobbig och svår. För många barn tar läsningen lång tid och att utvecklas till duktiga läsare tar ännu längre tid, därför är det nyttigt för barn att läsa långa serieböcker då de lär känna karaktärerna och miljöerna, det ökar barnens läshastighet (Nasiell och Bjärbo 2007, s. 20).

Vi kommer att använda oss av teorierna vi talat om till att analysen av resultatet av elevintervjuerna. Vi kommer i analysen av intervjuerna att fokusera på om högläsningen för våra informanter har bidragit till ett mer aktivt läsande i högre ålder, om de har utvecklat sin läslust genom sin läsning av Harry Potter. Vårt arbete kommer att bidra till en ökad insikt kring läslust med Harry Potter som katalysator.

4.5 Forskning om läsförmågan i Sverige

Håkan Borgström skriver i boken *Den hemliga koden - aktuell forskning om läsning* (2006) att enligt internationella undersökningar, som till exempel PISA (Program for International Student Assessment) ligger Sverige relativt bra till vad gäller läsförmåga. Dock pekar trenden på att vi generellt läser allt sämre. I förhållande till andra länder utvecklas vi inte lika positivt som dem och det gäller framför allt läsförståelsen. Att säga hur många som kan läsa i Sverige

är inte heller en lätt uppgift, "[d]et beror på hur vi definierar "kan läsa". Menar vi "kan avkoda" ser det ganska bra ut, men menar vi "kan använda läsandet" för olika typer av informationshämtning och för inläring, ser det inte lika bra ut" berättar Kristina Danielsson, filosofie doktor i nordiska språk. Samtidigt måste vi koppla läsförmågan till de krav som omvärlden ställer på individen. Idag lever vi i ett samhälle som ställer högre krav på läsförmågan än tidigare. I det avseendet blir förmågan att läsa också sämre eftersom vi för att kunna klara oss i dagens skriftspråkliga samhälle måste bli bättre och bättre på vår läsförmåga (Borgström 2006, s. 104). Böcker har fått en ökad konkurrens av andra medier och vi lever i ett tidspressat samhälle. De flesta småbarnsföräldrar tycker nog att barnets språkutveckling är viktig, men tror att det räcker med TV. Forskningen visar numera att högläsningen inte kan ersättas av TV-tittande (Borgström 2006, s. 112-113). Skolinspektionen har granskat 31 grundskolor, årskurs 4 – 6, hur eleverna tränas i sin läsning och hur de kommunicerar om det eleverna har läst. Det som de upptäckte var att skolorna inte arbetar tillräckligt med elevernas läsning, man måste utveckla förmåga att förstå och värdera det som man läst. Skolinspektionen har upptäckt att läsintresset är stort bland eleverna och att de läser en hel del. Trots det tar lärarna en mer passiv roll och lyckas inte hjälpa eleverna vidare i sin läsning. De menar att undervisningen inte uppmuntrar eleverna att prata om det som de har läst och att alla elever är i behov av att utvecklas i sin läsning. Granskningen har visat att grundskolorna anser att den här uppgiften är viktig, men att de saknar de rätta redskap för att hjälpa eleverna att utvecklas, enligt Maria Axelson, projektledare i Skolinspektionen. Skolinspektionens slutsatser är bland annat att man måste utföra undervisningen efter elevernas intressen och utvecklingsnivåer (Skolinspektionen 2010). I Svensk biblioteksförnings avhandling upptäcktes tre olika grupper bland barnen och deras läsning, den instrumentella läsningen, läsning som tvång samt den lustfyllda läsningen. Den instrumentella läsningen innebär att barnet varken tycker att läsning är roligt eller tråkigt, utan något man gör för att lära sig nya saker. Läsning som tvång betyder att barnet anser att läsning är något jobbigt och något som man tvingas till av vuxna och den lustfyllda läsningen innebär att barnet uttrycker sig på ett positivt sätt om läsning, det uppfattas som en mysig, rolig och avslappnande aktivitet, vilket förmodligen tyder på god läsutveckling. Barnen beskriver läsningen som något de gör frivilligt och de uttrycker sig som att sugas in i en annan värld där det är viktigt att kunna identifiera sig med karaktärer och miljö och på detta vis blir läsningen en behaglig verklighetsflykt (Hedemark 2011, s 46-47). Det är den senaste kategorin, det vill säga den lustfyllda läsningen som vi anser att de elever som vi har intervjuat tillhör.

4.6 Hur läser svenska barn?

I rapporten *Hur i all världen läser svenska elever* (1995) har det gjorts undersökningar om barns läsning över hela världen. Läsning ger barn och vuxna chansen att finna information, kunskaper och glädje och det hjälper även till att man aktivt kan delta i samhället. Det är trots det inte bara att lära barnen att läsa om de själva inte läser aktivt. I rapporten på sidan 27 står det ett citat taget från Guthrie och Greaney, (1991) "Vissa tecken tyder på att den frivilliga läsningen är på väg att minska", det antyds att läsning är något som är förknippat med skolan och sedan undviker man det så gott man kan.

Enligt en tabell i boken har det gjorts undersökningar på hur mycket nioåringar läser på sin fritid. Tabellen visade att fler flickor än pojkar läste böcker, medan pojkarna mest läste serietidningar. Är det något vi kan se idag? Man kan tycka att det inte alls säljs lika mycket serietidningar och då de flesta skolor tidigare har arbetat för att utveckla barns läsning, har det

också varit mycket läsningsuppgifter för att gynna deras läsförmåga, vilket kan ha medfört att barn läser mer idag än då undersökningen genomfördes (s 27).

I tidigare forskning angående läsning har man ställt frågan vad som krävs för att bli en god läsare och majoriteten bland eleverna i nio- och fjortonårsåldern har svarat att man ska tycka om att läsa, samt ha massor av tid att kunna läsa på. Det kan tolkas som att eleverna inte känner att det finns tid, varken i skolan eller utanför skolan för att få utlopp för läsning och de barn som endast läser under skoltiden får inte tillräckligt många tillfällen till att automatisera sin ordavkodning (s 82). Man kan koppla ihop elevers läsinträsse med hemmen de kommer ifrån. Ofta är en god och aktiv läsförmåga en förutsättning från utbildningsnivån i hemmet, då föräldrar är intresserade av böcker och samtalar med sina barn om dem. Det kallas ofta för "socialt kapital" (s. 65). Från första början är det inflytande från hemmen som utvecklar barnen i sin läsning. Den här undersökningen i fråga är något äldre och då samhälle ser annorlunda ut idag, med bland annat frånvarande föräldrar från barnets första år, vet vi inte om det kan tolkas som korrekt eftersom vi inte funnit någon relevant senare forskning.

5. Läsningen av Harry Potter

Böckerna om Harry Potter tar upp många olika aspekter, men trots det så är inte den tidigare forskningen kring läsningen av Harry Potter särskilt omfattande. Vi har i det här avsnittet av arbetet valt att fördjupa oss i genusperspektivet, eftersom Harry Potter läses av både flickor och pojkar i stor utsträckning. Vi kommer att ta upp vuxna kritikers tidigare forskning kring genusperspektivet i böckerna och om pojkars och flickors läsning mer generellt. Vi kommer dessutom att ta upp Harry Potter som fenomen där vi fördjupar oss i olika kritikers tankar angående varför serien har uppnått en sådan popularitet. Vi har också valt att ta upp barns läsning av Harry Potter, där vi funnit en amerikansk artikel som belyser att läsningen av Harry Potter har fått elever att göra bättre ifrån sig i skolan.

5.1 Genusperspektivet

I Svensk biblioteksförenings undersökning tar Åse Hedemark upp flickors och pojkars läsning (Steffensen & Weinreich 2000 och Øster 2004). Där antyds det att flickor läser mer än vad pojkar gör. Hedemark beskriver i sin avhandling att det är i årskurs sex som man börjar märka att flickor och pojkars läsning skiljer sig åt. Hedemark hänvisar även till Lars Brink (2005) som menar på att beroende på om du är flicka eller pojke så påverkar det dina val av böcker. Den yttre påverkan om vem som tycker om att läsa eller vilket kön som läser vad, har en stor inverkan på barnen i deras syn och attityd till läsning. (Hedemark 2011, s 9).

Maria Nilson tar i sin bok *Från Gossip Girl till Harry Potter Genusperspektiv på ungdomslitteratur* (2010) upp hur olika artikelförfattare har delade meningar om hur könen framställs i Harry Potterböckerna. Nilson skriver att Natasha Whitton menar att könsrollerna är stereotypa, de yngre kvinnorna är fnittriga och de äldre är tjatiga och nästan löjliga. Hermoine är intellektuell och räddar ofta Harry och Ron undan knipor med sina kunskaper om magi. Whitton anser att Hermione hamnar i skymundan och att det är pojkarna som blir hjältar. Nilson tar även upp Elizabeth E Heilmen, som menar att Harry Potterböckerna är fulla av stereotyper, det är pojkarna som är aktiva och som för handlingen framåt, medan flickorna är passiva och står vid sidan om. Heilmen påpekar även att Harry Potterböckerna är ungdomsböcker, vilket innebär att det kan vara en trygghet i det stereotypa. Hon menar att läsarna känner igen det och är vana vid att se pojkar som huvudpersoner och flickor som bipersoner. Det finns också de som inte alls anser att böckerna är könsstereotypa. Sara Zettel menar att ”Rowling har skapat både manliga och kvinnliga karaktärer som är mångfacetterade och spännande. Och att det alltid finns två sidor [...]” (Nilson 2010, s. 97-98). Vi ville i vår undersökning studera hur de kvinnliga läsarna uppfattade de kvinnliga karaktärerna i böckerna, om de likt Sara Zettel uppfattade att de gestaltades på ett starkt och positivt sätt eller om de som Elizabeth E Heilmen tyckte att det var stereotyper som gestaltas på ett nedvärderande sätt.

5.2 Fenomenet Harry Potter

Många av dem som har skrivit och forskat om Harry Potterböckerna har försökt att ge olika förklaringar till varför serien har blivit så populär. Maria Nikolajeva skriver om Harry Potter-succén i sin artikel ”Hur man skapar en succé. Fenomenet Harry Potter” (2000), bland annat tar hon upp att på Internetsidan amazon.com finns det över 2000 läsarreaktioner, från både vuxna och barn, som menar att Harry Potter är den bästa bok de någonsin läst. Nikolajeva påpekar även sin undran över varifrån denna uppståndelse kommer. Aldrig förr har en

barnbok haft en sådan genomslagskraft som Harry Potter. Föräldrar lånar sina barns böcker, barn som vanligtvis inte läser slukar böckerna och det anordnas otaliga Harry Potterfestivaler. All den här uppståndelsen uppstod långt innan Hollywood hann köpa filmrättigheterna. Nikolajeva berör även ämnet internatskolor. De traditionella böcker om internatskolor som tidigare har funnits sårar på pojkar och flickor, men alla innehåller de återkommande karaktärerna: den tråkiga ordningsmannen, den hårdpluggande monstereleven, den försvarslösa veklingen, skvallerbyttan, fegisen, favoritläraren, den orättvisa läraren och läraren som verkar vara elak, men som senare visar sig vara snäll. Det finns också ett visst handlingsmönster som är återkommande i internatskoleböcker. Den nya elevens ankomst till skolan, nattliga hyss, mobbning, tävlan mellan idrottslag, skattjakter, oro för proven, brev hemifrån och härliga måltider. J. K. Rowling tillåter att pojkar och flickor samlas i samma miljö, vilket säkert tilltalar fler läsare, menar Nikolajeva. Skolan beskrivs som rolig, och barn som läser böckerna vill förmodligen ha lika roligt i sin skola. Harry har samma känslor som vi har, en längtan efter sin mamma och pappa och nyfikenhet på sin identitet och sitt ursprung. Han är den som vi skulle vilja vara, men vi avundas honom inte för hans framgång och gåva. Vi vill däremot följa hans äventyr. Nikolajeva skriver att när millennieskiftets barnböcker kommer att studeras i femtio- eller hundraårsperspektiv kanske forskarna kommer vara överens om att Harry Potter är långt ifrån ett lysande litterärt mästerverk, men de kommer knappast att kunna ignorera honom som en av historiens främsta publikframgångar. J. K. Rowling har lyckats med det som barnlitteraturförmedlare uppfattat som en av de viktigaste uppgifterna, att få barn att börja läsa (Nikolajeva 2000, s. 32-37).

Ofta framställs medias betydelse för Harry Potterbäckernas popularitet. I boken *The irresistible rise of Harry Potter*, skriver Andrew Blake ”Almost from the start of Harry’s fame the books were bought and read by adults as well as children [...]”. (Blake 2002, s. 1). Det går inte att förneka att media har en stor inverkan på oss människor och eftersom filmerna kom ganska snart efter böckerna så har det varit mer eller mindre femton års hysteri kring Harry Potter. Blake skriver om just fenomenet Harry Potter och medias inverkan. Han skriver:

After the first book became successful in both the UK and USA, the subsequent books, as well as the first film, have each been marketed by massive worldwide publicity campaign [...] All this PR reinforces the buzz about Harry being special, and it has persuaded people to buy the books, tapes, films, sweets and so on (Blake 2002, s. 3).

Han säger trots det så förklarar det inte varför boken blivit populär över hela världen och inte heller varför en barnbok har lästs av så många vuxna. Han anser att det inte heller förklarar varför en fantasyberättelse om en liten trollkarlspojkes utbildning blir världskänd. Två kritiker tror att författaren J. K. Rowlings bakgrundshistoria har haft stor inverkan på att böckerna sålts i den enorma mängd som de gjort. Författaren Michael Cart skriver i boken *Young adult literature*

Although no one could have predicted the ultimate enormity of the phenomenon when the first book was published, the seeds of that success were already sown. It didn’t hurt, for example, that the book arrived with an irresistible backstory: its previously unpublished author J. K. Rowling, was an attractive, divorced, unemployed single mother who was on the dole and living in an unheated Edinburgh flat while writing the book (Michael Cart 2010 s. 96).

Han säger att efter första boken publicerats och sålts i en stor mängd exemplar så skulle det släppas en bok varje år. Det blev till ett stort event då butikerna öppnade på natten när boken fanns till försäljning. Barn klädda som Potterkaraktärer köade i dagar för att kunna köpa den

nya boken en minut efter klockan tolv. Filmerna blev ett lika stort event då de köades till biljettsläppen. Han skriver "[...] the Internet came alive with fan sites and fan fiction; there were fans gatherings [...]" (s. 97).

De åsikter som vi har berört ovan är från olika vuxna kritiker och författare som uttryckt sig angående Harry Potter och läsningen. Det är deras förklaringar till varför Harry Potter blivit en sådan succé som vi redogjort för. Vi ville däremot ha unga läsares åsikter och tankar kring Harry Potterfenomenet, så därför har vi intervjuat fyra elever i årskurs 6 åsikter kring ämnet Harry Potter och kopplat samman det med deras läsutveckling och läslust. Utifrån ett svenskt perspektiv kan vår studie betraktas som ett pionjärbete. I USA har det redan gjorts några studier som diskuterar barns erfarenheter av Harry Potterläsning, vilka redovisas för nedan.

5.3 Barns läsning av Harry Potter

I USA har det gjorts en undersökning av The kids and Family Reading Report™, där en artikel presenterad av Yankelovich Inc, har visat sig att läsningen av Harry Potter har förändrat barns syn på läsning. Barnen och deras föräldrar anser att boken får barn och ungdomar att läsa mera för skojs skull och inte bara för att de måste. Läsningen av böckerna hjälper även barnen att göra bättre ifrån sig i skolan.

Just over half (51%) of Harry Potter readers ages 5-17 years old say they did not read books for fun before they started reading Harry Potter, but now they do, and 65% say they have been doing better in school since they started reading the series.

<http://www.prnewswire.com>

Undersökningen har också visat på att den har förändrat attityden till läsning framförallt hos pojkar. Det är först och främst pojkar som sagt att innan de läste Harry Potterserien så läste de inte för nöjes skull och de svarade även att de började läsa böckerna för att kunna hänga med på vad kompisarna pratade om.

I en annan undersökning har det visat sig att efter åtta års ålder sjunker nivån på hur mycket barnen läser, men enligt undersökningen som gäller läsningen av Harry Potter visar det att:

[n]early 60% of the kids ages 9-11 years old have read the books, and 70% say they are interested in reading or re-reading them; 63% of kids ages 12-14 have read the books and 69% are interested in reading/re-reading them; and 57% of 15-17 year olds have read the books and 60% say they are interested in reading/re-reading them.

<http://www.prnewswire.com>

För första gången visar en studie att både barn och föräldrar anser att böckerna är hjälpande för barnens skolresultat "[...] Children and parents believe the series has had on helping kids to read and learn and indicates that the right book can even lure older kids to stay engaged with reading[...]".

Frågan om vad läsarna skulle göra när den sjunde och sista boken kom ut möttes av olika reaktioner, många ville inte tro på att det var sista boken och resultatet blev:

[h]alf of all Harry Potter readers say they are going to look for a new series. One in three will re-read the Harry Potter books and 27% say they are going to look for the next book by J.K. Rowling (PRNewswire 2006).

6. Resultat

Vi har i den här delen av arbetet presenterat resultatet av vår studie. Vi börjar med ett kort innehållsreferat av berättelsen om Harry Potter för att de som inte läst böckerna ändå ska ha en förståelse till det här arbetet.

6.1 Harry Potterböckerna och huvudkaraktärerna

Harry Potter är huvudkaraktären i J.K. Rowling bokserie vars titlar alltid börjar med *Harry Potter och (de vises sten, hemligheternas kammare, fången från Azkaban, den flammande bägaren, Fenixorden, halvblodsprinsen och dödsrelikerna)*. Det är sju böcker i serien och i första boken får man klart för sig att det handlar om en pojke, Harry, som bor hos familjen Dursley, som består av Harrys moster Petunia, hennes man Vernon och deras son Dudley. Harry är inte populär i familjen Dursley och han blir mobbad av familjen genom hela bokserien. Harry får i första boken *Harry Potter och de vises sten* (1999), reda på att han är en trollkarl precis som hans föräldrar var. Hans föräldrar, Lily och James Potter blev mördare av den onde trollkarlen Lord Voldemort när de försökte skydda Harry som då var en baby. I ett försök att döda Harry misslyckades Lord Voldemort och på något sätt upphörde han att existera i den stunden. Genom Harry Potterböckerna återkommer Lord Voldemort med olika försök att bli mänsklig, och att försöka döda Harry. När Harry fyller elva år i första boken, får han lov att börja på den magiska internatliknande trollkarlsskolan Hogwarts där han för första gången i sitt liv får vänner, flickan Hermione och pojken Ronald. När eleverna börjar på skolan blir de placerade i ett av de fyra elevhemmen, Gryffindor, Hufflepuff, Ravenclaw eller Slytherin. Elevhemsplaceringen grundas på ens personliga egenskaper. Som förstaårselev blir man placerad i elevhemmet vid terminstartsbanketten genom en sorteringsceremoni där sorteringshatten är det centrala inslaget. Man placerar hatten på elevens huvud, sedan ropar den ut vilket hem eleven kommer att tillhöra.

Harry själv hamnar i Gryffindor ihop med hans två närmaste vänner Ronald Weasley (kallas mest Ron) och Hermione Granger. Trion håller ihop genom alla böckerna i serien. Nilson (2010) beskriver Ron som den lojala och trofasta vännen. Hermione är den stöttande kompisen som går igenom skolbibliotekets böcker för att hitta information. Hon är moralisk och reflekterande (Nilson 2010, s. 99-100). De tre vännerna klarar de sig ur kniviga situationer mot onda trollkarlar och häxor, gängbråk i skolan och avancerade och påfrestande skoluppgifter. I de senare böckerna mognar karaktärerna och uppnår tonåren. Det gör att även handlingarna förändras: relationer mellan karaktärerna blir mer central, men också att karaktärerna utsätts för farligare och mer krävande uppoffringar. I böckerna är kriget mellan gott och ont den drivande kärnan och man stöter på mycket hjältemod, feghet, ondska och samhörighet. Berättelsen om den föräldralösa Harry är också filmatiserad. Det finns även en uppsjö av samlarobjekt, leksaker och tv-spel om Harry Potter. Harry Potter-fenomenet inbjuder till att göra en resa i fantasins värld, en resa som innebär så oändligt mycket mer än att förkovra sig i böckerna.

6.2 Sammanfattning av elevintervjuer

Vi har gjort en sammanfattning av de fyra intervjuer vi genomförde med eleverna. Intervjuerna behandlade frågor angående deras läsning i allmänhet och läsningen av Harry Potter i synnerhet (se intervjufrågor bilaga 2).

6.2.1 Elev 1

Läsning

Elev ett är 12 och ett halvt år gammal, han läser mycket böcker och han gillar fantasy speciellt. Han uppfattar inte att hans föräldrar läst mycket för honom när han var liten, utan att han mest har läst själv. Vi frågar om han läser mycket på sin fritid och om han kan uppskatta på ett ungefär hur mycket han läser, han svarar att han läser ungefär två timmar om dagen. Han läser gärna i skolan när det ges tillfälle, vilket är när de har tyst läsning. Han säger att man får ta med sig böcker hemifrån, men man får inte lov att läsa dem när man vill, utan det är under den tysta läsningen eller på rasten. Vi undrade hur ofta eleverna får tillfälle att läsa och han svarar att man måste ha läsförståelse för att kunna sitta och läsa själv och det blir mest när de får tillåtelse. På frågan hur länge han har läst skönlitteratur säger han att han inte har så stor koll på det, men gissar på att det är cirka fyra år, så sedan han var nio år. Tips på böcker får han mest genom kompisar svarar han, men han hittar också mycket själv. Han anser att han är en stark läsare då han har förståelse och kan läsa med flyt.

Harry Potterläsning

Eleven har läst alla Harry Potterböckerna redan och han tycker att de är jättebra. Han började läsa böckerna för att han hade sett filmerna, och tyckte att de var bra. Han hade då första boken hemma som han hade fått arva av sin bror när denne flyttade hemifrån. Eleven tänkte att han skulle läsa lite i den för att se om den var bra, och den blev mer och mer intressant. Ju mer eleven kom in i den, ju mer ville han läsa ut den. Vi ställer frågan varför han tycker att böckerna är bra och han svarar att han tycker författaren, J. K. Rowling, berättar så fascinerande och att hon beskriver på ett väldigt bra och fint sätt. Han tror att andra läser Harry Potter för att de inte kan motstå den magiska världen. På frågan om han tycker att läsningen av Harry Potter har gjort att han läser mer av andra genrer av böcker svarar han att det tror han. Han säger att innan han läste Harry Potter, så läste han några böcker som han inte tog sig igenom, så han slutade läsa dem när han började på Potterböckerna. När han hade läst klart böckerna så fortsatte han läsa mer och mer. Han sa tidigare att han hade läst alla böckerna och vi undrade vilken som var hans favorit, han svarade den sista. Han tycker att den är jättebra för att det är det sista slaget. Han tycker precis som många andra att det är trist att serien är slut efter bok sju, men han har då läst om böckerna på engelska. Han tycker de är bättre på engelska, eftersom de är originalen och när böckerna har översatts till svenska har de ändrat lite. Han rekommenderar att man läser böckerna på engelska också. Vi har även haft en intervjufråga angående om eleverna skrivit någon fanfiction, det är en form av vidareberättande utifrån originalen skrivna av amatörer och som postas på olika fansites (nationalencyklopedin 2012). Eleven och hans kompis har skrivit en fanfiction ihop på sin fritid, men den är inte postad på något forum eftersom de inte blivit klara med den. Vi undrar lite över karaktärerna och om han känner igen sig i någon varpå han svarar att han funderat ganska mycket på det, men han kan inte säga att han känner igen sig speciellt i någon. Men om han fick välja att vara någon i boken skulle han vilja vara Ron Weasley. Det finns fyra olika elevhem som beskrivs i boken och vi undrar vilket elevhem han tror att han skulle tillhöra, han funderar lite och säger sedan Ravenclaw. Han tror han skulle passa in där för att det är de intellektuella och vetgiriga som hamnar där och han har fått höra att han skulle passa

in där, och det tycker han själv också. Vi undrar om han har sett alla filmerna och han svarar att det har han, han såg första filmen och sen läste han alla böckerna och sen kom filmerna efterhand. När filmerna har gjorts så blir de inte alltid direkt efter böckerna och eleven tycker att det är mycket som inte stämmer med böckerna. Han ger oss ett exempel från filmen som inte stämmer överens med boken och menar att det finns mycket mer som inte stämmer.

6.2.2 Elev 2

Läsning

Elev två är 13 år gammal och hon läser mycket böcker. Hon förklarar för oss att hon kan läsa flera böcker på en vecka om hon är på det humöret, men ibland kan det ta flera veckor, nästan månader att ta sig igenom en bok om den är jättetjock. Hon läser varje dag i alla fall poängterar hon. Eleven är uppväxt med att föräldrarna läste väldigt mycket för henne och hennes storasyster när hon var liten och då var det både bilderböcker och kapitelböcker som lästes. När vi ställer frågan om hon minns sin favoritbok börjar hon berätta om när hon var sex år och hennes mamma läste första boken om Harry Potter för hennes syster. Hon förklarar att hon brukade gå förbi och lyssna på berättelsen och tyckte den var jättespännande så sedan när hon blev större läste hon hela serien själv. Eleven tycker att det är svårt att läsa i skolan då kompisar sitter och pratar istället för att läsa, vilket hon menar gör det svårt att koncentrera sig, men hon får ändå läst ett par böcker per läsår. Hon läser många olika genrer och tycker alla är bra, men deckare med romantiska inslag tycker hon är bäst, hon säger att de kan bli väldigt kul att läsa. Vi frågar henne när hon började läsa och hon svarar att hon minns känslan hon upplevde när hon förstod att hon verkligen kunde läsa själv. Hon gick i förskolan och hade tittat i en bok när hon plötsligt upptäckte att hon förstod vad det stod, men hon började läsa kapitelböcker när hon gick i tvåan. Även hos elev två är det kompisar som tipsar om en del böcker, men hon gillar mest att hitta böcker själv vilket hon gör genom att läsa böckernas baksida på nyhetshyllan i bokhandeln. Eleven tycker att hon är en stark läsare och hon säger att hon inte är rädd för att läsa högt inför klassen och att hon förstår det hon läser.

Harry Potterläsning

Elev två har läst alla böckerna i Harry Potterserien och hon började läsa dem efter att hennes mamma läst den första boken högt för henne och hennes storasyster. Hon säger att Harry Potter på något sätt har varit en stor del av henne uppväxt, det var något hon gick och väntade på och längtade efter, att få lyssna på boken i högläsning var en spännande del i hennes barndom. Vi frågar varför hon tycker att böckerna är bra och hon funderar och säger att hon gillar hur de är skrivna på för karaktärerna är så starka. Hon säger också att böckerna inte är förutsägbara, utan att det hela tiden händer nya och spännande saker som man inte väntat sig eller ens hade kunnat gissa skulle hända. Hon tror att så många läser Harry Potter för att de sett filmerna först och sedan upptäcker att det finns böcker som filmerna är baserade på. Hon själv har gjort tvärtom, då hon har läst hela bokserien först och sett filmerna efteråt. Hon säger också att böckerna helt enkelt är bra och det är därför så många läser dem. På frågan om läsningen av Harry Potter gjort att hon läser mer av även annan litteratur svarar hon att det verkligen är så. Hon berättar att innan hon läste Harry Potter så läste hon endast lite ibland, när hon väl började läsa böckerna om Harry Potter kunde hon inte lägga ifrån sig dem, det tog några dagar, så var boken färdigläst. Efter att ha gjort på det här sättet med sju böcker blev det automatiskt så med fler och fler böcker, även dem som inte handlade Harry Potter. Vi frågar vad som är bäst i böckerna och eleven tycker det är en svår fråga eftersom allt i böckerna är så bra, men hennes favoritbok i serien är den sista, hon tycker att den knyter ihop allt från de tidigare böckerna och man förstår kopplingen mellan människor och händelser. Hon berättar

att hon läst delar av böckerna flera gånger om. Vi undrade hur hon känner över att serien är slut efter del sju och hon berättar att det var väldigt ledsamt och hon grät då hon stängde igen den sista boken, men hon konstaterar att författaren inte har sagt rakt ut att det är den sista boken. Eleven har inte skrivit någon fanfiction då hon inte vill förstöra berättelsen, hon tycker den är bra som den är och vill inte ändra eller lägga till något som inte hör dit. På frågan om hon känner igen sig i någon utav karaktärerna svarar hon att det är klart man känner igen sig i delar av de olika karaktärerna men inte hela personen, hon tycker att hon kan vara lite lik den kvinnliga karaktären Hermione och känner att hon själv skulle agerat som Hermione i många situationer. Hon beskriver karaktären som speciell och häftig, men och tillägger att hon trivs så bra med sig själv att hon inte skulle vilja vara någon annan. Vilket elevhemmen hon skulle tillhöra om de fanns på riktigt hade hon svårt att svara på, hon hade fått frågan förr och har aldrig riktigt kunnat säga rakt ut, då hon tycker alla är bra på sitt sätt. Vi undrade om hon upplever att det inte finns så många tjejer i böckerna och hon säger att hon tycker att det mest är onda tjejer som märks förutom Hermione. Eleven har en del samlarsaker från Harry Potters värld, bland annat en kopia på Hermiones trollstav. Hon säger att hennes syster har en hel del samlarsaker också såsom planscher och böcker som karaktärerna själva använder i berättelsen. Filmerna har hon sett allihop och tycker som många andra att de inte stämmer överens med böckerna. Eleven säger att man alltid blir lite besviken när man har läst böckerna först, men man tycker nästan alltid att böckerna är bättre än filmerna. Hon menar att det är självklart att de inte kan få med allt, men vissa saker blir man ledsen över att de inte fått med. Eftersom vi hört från föregående elev att han läst de engelska böckerna ställer vi frågan till eleven om hon har läst den på engelska och hon svarar att hon inte har hunnit det än, men att hon verkligen kommer att läsa dem, hon skrattar till och säger att hon har många böcker hon vill läsa för tillfället.

6.2.3 Elev 3

Läsning

Elev tre är tretton år gammal och han läser ganska mycket böcker. Han säger att han läser det han känner för och drar sig inte till någon speciell genre, men säger att det mest är deckare och fantasy han läser. Hans mamma och pappa läste för honom när han var liten och då var det blandat bilderböcker och kapitelböcker och han minns inte att han hade någon speciell favorit. Vi frågar om han läser mycket på fritiden och han svarar med ett ”sådär”, han läser mest på lov eller när han inte orkar göra något med kompisarna. I skolan läser han bara böcker när det är tyst läsning. Han minns inte när han började läsa böcker och har ingen direkt uppfattning om han är en stark läsare eller inte, utan svarar helt enkelt ”sådär”.

Harry Potterläsning

Eleven har läst Harry Potter på svenska och håller för tillfället på att läsa dem på engelska och nu är han på den femte boken. Han började läsa böckerna på grund av att hans kompis hade läst dem och tyckte att de var bra. Vi frågar om han tycker böckerna är bättre på engelska än på svenska och han svarar att han tycker dem är ganska lika, men han gillar ändå den engelska versionen bäst. Han säger att om han någon gång inte förstår ett engelskt ord går han och slår upp det, men att oftast förstår man ordet när man läser hela meningen. Vi undrar om han blivit bättre på engelska sedan han började läsa den engelska utgåvan och han funderar lite och säger att det kanske han har, men att han inte märker det själv. Han tycker böckerna är bra, men har svårt att säga vad i böckerna han tycker är bra, han säger att allt är bra. Han har inga funderingar kring varför han tror andra tycker böckerna är bra, eller varför andra läser dem. Vi frågar honom om han tycker att läsningen av Harry Potter fått honom att läsa mer av övrig

litteratur och han svarar ja, att efter han har läst Harry Potter så tycker han att det är roligare att läsa olika böcker. Han har ingen favoritbok i serien eftersom han tycker att alla är lika bra och han tycker att det är dåligt att serien tog slut efter sjunde boken, men han säger att serien inte kan hålla på för evigt heller. Eleven har ihop med en kompis (elev 1) skrivit en fanfiction som inte är färdig än och han säger att de inte har skrivit på den på länge. Vi frågar om han känner igen sig i någon av karaktärerna och han ger ett liknande svar som en elev 2, att det alltid finns delar hos karaktärerna som man känner igen sig i. Om han fick välja att vara som någon av karaktärerna hade han tyckt det varit kul att vara som någon utav tvillingarna Fred eller George Weasley. Han tror att om elevhemmen fanns på riktigt så skulle han tillhöra Ravenclaw eller Hufflepuff, men han tycker det är svårt att svara på. På frågan om filmerna stämmer överens med böckerna svarar han att de oftast gör det, men han har märkt att de ändrat saker för att de ska passa in i filmen bättre.

6.2.4 Elev 4

Läsning

Elev fyra är 12 år gammal och hon läser väldigt mycket böcker. Hon svarar att det är det hon ägnar mest tid åt på fritiden, efter att ha umgåtts med kompisar. Favoritgenren är deckare och hennes pappa läste mycket deckare för henne när hon var liten. Han läste även serietidningar och ibland riktigt tjocka böcker för henne. När vi frågar henne om läsningen i skolan svarar hon att hon läser mycket när de får och lägger till att det är när de har tyst läsning. Hennes nuvarande bänkbok är *Harry Potter och den flammande bägaren*. Hon berättar att hon har läst sedan hon var sju år och började då läsa kapitelböcker. Även denna elev använder sig mest av internet för att få tips på böcker att läsa, men hon frågar även kompisar och kollar i tidningar. Hon känner att hon är en stark läsare.

Harry Potterläsning

Eleven läser Harry Potter, men har bara läst de tidigare böckerna litegrann, vilket vi tolkar som att hon endast läst delar av bok 1-3, och läser nu den fjärde boken, som hon tycker är väldigt bra. Hon kom i kontakt med böckerna då övriga kamrater i klassen pratade mycket om dem och sa att de var fruktansvärt bra, så hennes tanke var att hon lika gärna kunde läsa dem hon också. Efter att ha läst böckerna tycker även hon de är riktigt bra och det som gör böckerna så bra är att de är lätta att leva sig in i, vilket gör dem mer spännande. När vi frågar varför hon tror att så många läser Harry Potter svarar hon att hon tror det beror på att böckerna är tjocka och att man då vet att de händer mycket saker och att de är mer spänning i dem. Hon tycker att det är synd att det bara finns sju böcker eftersom de är så bra så vill man bara läsa mera, men istället får man läsa dem om och om igen och då blir det inte samma sak, menar hon. Om hon fick välja en karaktär att vara i boken och som hon känner att hon är lite lik skulle hon vilja vara Hermione eftersom hon är snäll, duktig och spännande, men eleven kan även finna likheter i andra karaktärer såsom även tidigare elever sagt. Eleven skulle vilja tillhöra elevhemmet Gryffindor om hon fick välja, men hon vet inte vart hon bäst skulle passa in. Eleven såg filmerna innan hon läste böckerna och tycker filmerna nästan är bättre än böckerna ibland. Eleven har planer på att läsa böckerna på engelska efter hon läst klart dem på svenska.

7. Analys av intervjuer

I analysdelen kommer vi att gå igenom de delar från samtalsintervjuerna som besvarar frågorna i vårt syfte. Vi tänker börja med att analysera elevernas intervju svar om deras läsning rent allmänt för att sedan gå vidare med att analysera svaren som gäller deras Harry Potterläsning. Vi har valt rubrikerna utifrån de teorier vi har redovisat för tidigare i arbetet.

7.1 Högläsningen

Ett tillvägagångssätt för att väcka barns läslust är att läsa högt för dem när de är små, det framgår av tidigare forskning. Lundberg (2010) tar upp att högläsning stimulerar barnets intresse för läsning och litteratur. De upptäcker att i böckernas värld finns det mängder av äventyr, kunskap och glädje (Lundberg 2010, s.32-34). Vi har efter att ha intervjuat några ungdomar fått viss bekräftelse på det. Vi intervjuade fyra elever, alla läser mycket och de anser själva att de är starka läsare. Tre av dem svarade att de hade föräldrar som läste mycket för dem när de var mindre. Tre elever är inte tillräcklig mängd för att slå fast att högläsning för barn påverkar deras läsning när de blir äldre, men det är spännande att se att det stämde in på de vi intervjuade. Under intervjun framgick det även att informanterna menade att deras läslust hade ökat efter att de läst Harry Potter. Två av dem svarade att de hade börjat läsa en del böcker innan de läste Harry Potter, men lagt dem åt sidan. När de sedan hade läst Harry Potter, gick de tillbaka och läste klart de böcker som de tidigare lagt åt sidan. Vi har fått indikationer på att de informanter som medverkade i intervjustudien faktiskt läser mer litteratur efter att de har läst Harry Potter. Det stämmer överens med vad vi misstänkte, då vi både på våra VFU-platser och på ett personligt plan hade fått antydningar på att så kunde vara fallet.

7.2 Läsintresse

Vi frågade eleverna om hur mycket de läste, både i skolan och utanför skolan. I bland annat rapporten *Hur i all världen läser svenska elever* (1995, s 27), har man undersökt elevers läsvanor i och utanför skolan. Henrik Höjer har i sin artikel i tidsskriften *Forskning och framsteg* 2008:4 talat med en lärare på universitetet som menar att barn läser mindre idag. Vi kan tolka utifrån elevsvaren vi har fått från informanterna att så inte är fallet i vår undersökning, men som vi tidigare har nämnt då fyra elever inte är en teoretisk mättnad, är det svårt att tolka resultatet som en bekräftelse. Dock ser vi det som en indikation på att tesen om att barn skulle läsa mindre idag än förr åtminstone behöver problematiseras.

Utifrån svaren vi fått från eleverna verkar det inte som om det är någon brist på läsningen utanför skolan. De flesta av eleverna ägnar sig åt det en stund varje dag. Elev 1 säger att han läser cirka två timmar per dag och elev 4 menar på att hon efter näst efter kompisumgänget ägnar mest tid till läsning på sin fritid. Elev 2 menar att hon läser olika mycket beroende på hur bra hon tycker boken är och ifall det är en riktigt tjock bok. Åse Hedemark ((red) Svenska biblioteksförningens avhandling, s 46 - 47) tar upp tre olika kategorier som läsare: den instrumentella läsningen, läsning som tvång samt den lustfyllda läsningen. Vi placerar in dessa elever i kategorin som kallas den lustfyllda läsningen, då de ägnar läsningen mycket tid och den fyller en funktion som eleverna tycker är mysig och rolig. De här eleverna befinner sig i slutet av den omtalade bokslukaråldern där man kan läsa flera böcker i veckan och lätt förlorar sig i bokserier (Wåhlin och Asplund Carlsson 1994, s. 25).

Skolinspektionen, som vi nämnt tidigare, har i sin undersökning uttryckt att man idag inte tar tillvara på elevers läsning. Det handlar inte bara om att eleverna har stort läsintresse som

lärare inte tar tillvara på, utan även om att förstå och tala om det man har läst. Här undrade vi om eleverna läser mycket i skolan och vi tolkar svaren som att eleverna skulle vilja läsa mer i skolan och ha bättre läsro i klassrummet utifrån svaret från elev 2. De andra eleverna menar att man bara läser i klassrummet när man får tillåtelse, vilket också kan tolkas som om att de egentligen skulle vilja läsa mer.

Elev 1: Ja när vi får tillfälle att läsa, och det beror på, man måste ju ha läsförståelse så men det är klart man inte får ta med sin egen bok och bara börja läsa så mitt i en lektion, det är mest när man får tillåtelse.

Elev 3: Inte förutom när vi har tyst läsning.

Elev 4: Ja när vi får, eller när de blir så här tyst läsning och så.

7.3 Varför läser barn Harry Potter?

Vi har inte funnit någon relevant forskning angående varför barn läser Harry Potter, och vi anser att vårt resultat beträffande frågan därför är av betydelse. Vi kommer dessutom att i diskussionen ta upp frågan på nytt. Vi frågade våra informanter om vad de trodde var anledningen till att barn och ungdomar läser Harry Potter, och fick följande svar:

Elev 1: Dom är nog väldigt fascinerade av just den magiska världen och så.

Elev 2: Det beror väl på, på nått sätt, de flesta som jag känner har först sett filmerna och sen konstaterat att oj då, det fanns en bok, och så läser dom boken sen efteråt men jag har gjort motsatsen med alla böckerna, men jag vet inte varför så många gillar dom men, dom är helt enkelt väldigt bra. Och så hör man ju om dom hela tiden överallt.

Elev 4: För att dom är tjocka och då vet man att de är mer spänning i dom. Och så är dom väldigt, väldigt spännande.

Elev 2 berättar om hur hennes vänner upptäckte böckerna och det var främst genom filmerna. Eleverna som vi har intervjuat har växt upp med filmernas hysteri och det är då inte konstigt att de har sett filmerna först. Elev 4 har en djupare tolkning till varför hon tror att barn läser Harry Potter, hon tolkar det som att en tjock bok innehåller mer spännande detaljer vilket inte är helt fel då J. K Rowling har blivit uppmärksammas för just sina detaljerade beskrivningar i böckerna. Michael Cart nämner i sin bok *Young adult literature* (2010) att författaren J. K Rowling har ett utmärkt sätt att beskriva detaljer på. Det gör att de kritiker vi har gått igenom under arbetet inte har funnit orsaken varför barn läser Harry Potter. Kritikernas förklaring är att media påverkar oss att visa Harry Potter ett intresse, men enligt barnen vi intervjuade så är den bakomliggande orsaken till att man läser Harry Potter författarens talangfullhet och hennes fina sätt att skriva på.

7.4 Har läsningen av Harry Potter fått eleverna att läsa fler böcker?

När vi började med den här uppsatsen hade vi en hypotes om att elever läser mer litteratur efter att de har läst böckerna om Harry Potter, att bokserien fungerar som en katalysator till att vilja läsa mer även av andra genrer. Samtidigt har vi hittat forskning som säger att vi svenskar läser mindre och sämre idag, som till exempel Henrik Höjers artiklar i *Forskning och framsteg*

(2005 samt 2008) samt rapporten *Hur i all världen läser svenska elever* (1995). Under intervjuerna ställde vi frågan till eleverna om de själva ansåg att de läste mer litteratur efter att de tagit sig igenom den sju delar långa serien. I *Boken om läslust* (Nasiell och Bjärbo 2007, s 20) står det att för många barn tar läsningen lång tid och att utvecklas till duktiga läsare tar ännu längre tid. Därför är det nyttigt för barn att läsa långa serieböcker då de lär känna karaktärerna och miljöerna, detta ökar barnens läshastighet. När vi ställde frågan, som är en del i vårt syfte, om läsningen av Harry Potter har fått eleverna att läsa mer fick vi svaren:

Elev 1: Ja. För innan hade jag några böcker som jag hade läst lite på, och så slutade jag läsa på dom och började med Harry Potter, och så bara jag fortsatte att läsa mer och mer.

Elev 2: Ja det har det jag verkligen gjort för att innan jag läste dom själv eller så, då läste jag bara lite ibland. Men när jag väl började med boken så satt jag verkligen fast i några dagar och sen var jag färdig med den för jag kunde inte gå ifrån den och sen dess har jag gjort så med fler och fler böcker.

Elev 3: Ja. jag tycker det är roligare att läsa, böcker och så.

Här fick vi svar på att läsning av Harry Potter får till följd att eleverna i fråga uppfattar att de läser mer. Enligt undersökningen som gjorts av The Kids and Family Reading Report™ och som presenterades av Yankelovich Inc visades att 51 % av barn och unga började läsa mer efter att de hade läst serien om Harry Potter och att 65 % av dem menade att de också blev bättre i skolan efter att ha läst Harry Potterböckerna. Samtliga av våra informanter, det vill säga 100 % anser att de läser mer efter att de hade läst Harry Potter. Dock har vi inte uppfyllt en teoretisk mättnad i och med att vi har få informanter (endast fyra), men resultatet är ändå relevant eftersom informanterna är samstämmiga.

7.5 Varför tycker du att böckerna är bra?

I vårt syfte hade vi också funderingar på vad läsarna tyckte var bra med böckerna om Harry Potter och vad det var som fascinerade eleverna. För att sammanfatta det eleverna sa var det mycket på sättet författaren skriver på som gör att eleverna fastnade i berättelsen.

Elev 1: På de viset hon berättar på tycker jag är fascinerande, hon beskriver väldigt bra. Och hon berättar på ett fint sätt.

Elev 2: Jag gillar sättet dom är skrivna på, för karaktärerna är så starka och så är det inte förutsägbart i nån utav böckerna vad som ska hända utan de är liksom, det kommer verkligen oväntade saker hela tiden och det gör det väldigt kul att man hela tiden får veta nya saker.

Elev 4: De är liksom när man läser dom så lever man sig in i boken då blir det mer spännande.

Vi uppfattar det som att anledningen till att eleverna läser böckerna beror på författarens skicklighet och förmåga att ge liv åt karaktärerna vilket även Michael Cart har gett uttryck åt i sin bok *Young adult literature* (2010) där han också erkänner J. K. Rowlings litterära förmåga.

My personal feelings about the Potter titles has not changed since I gave a starred review in *Booklist* to the very first one in 1998, calling it "brilliantly imagined, beautifully written and utterly captivating". These dozen years later, I would still use the same words to describe the books that followed, as well. Rowling has proved a gifted storyteller with a remarkable ability to

create a detailed alternative world that coexists with ours. Yet, having read the seven volumes, I believe it is the characters and their interrelationships that will remain with me longest, in part because Rowling permitted them to grow with their readers over course of the series [...] (Michael Cart 2010, s. 97).

Vi uppfattar också från elevernas svar att språket fascinerar dem, vilket även Maria Nikolajeva uttrycker som en styrka i Harry Potterböckerna. Språket är rikt och varierat och den magiska miljön tillåter att man experimenterar med det. Man kan tänja på det, hitta på nya ord och fylla dem med betydelse (Nikolajeva 2000, s. 34). Vi tror att det kan ha att göra med att böckerna är spännande och eftersom de är skriva med mycket detaljer gör det att man själv kan måla upp världen i huvudet. Vi tror också att när det är en serie man läser, där man i varje bok utsätts för nya saker gör det att läsningen inte känns tråkig eller som elev 2 nämnt tidigare att inte böckerna blir förutsägbara.

Andrew Blake (2002) tar upp sin fundering kring författarens bakgrundshistoria som en av anledningarna till att böckerna blivit så populära, men menar att det inte helt och hållet förklarar böckernas framgång. De elever vi intervjuade tog inte upp något om författarens biografi som en förklaring till sitt intresse för böckerna, och stöder alltså inte Blakes tes.

7.6 Läsning av Harry Potter på engelska

En upptäckt vi gjorde under intervjuerna var att efter bokseriens slut så kunde eleverna inte bara läsa om böckerna, utan tog sig an dem på engelska.

Elev 2: Ja det var ju lite trist med den sista boken men de är klart, man kan läsa dem på engelska eller nått för där är dom annorlunda. Dom är nog bäst på engelska om man förstår det rätt så bra, för där är det ändå originalet som dom har skrivit och dom ändrar mycket i svenskan så jag tycker man ska läsa dem på engelska.

Elev 3: Jag har läst dom på svenska och nu håller jag på att läsa dom på engelska.

På frågan om vilken version eleverna tyckte var bäst, och om de ansåg att det var svårt språk i den engelska utgåvan svarade informanterna:

Elev 3: Jag gillar nog på engelska mest. Nä det tycker jag inte, de är kanske nått ord man får slå upp ibland eller så, för att förstå meningen men jag tycker inte de är speciellt svår engelska.

Två ungdomar hade redan börjat med att läsa om serien på engelska och de andra två hade planer på att göra det efter att de läst klart serien på svenska. Kunskapskraven för läsning i engelska i slutet av årskurs sex är: Kunskapskrav för E "[e]leven kan förstå det mest väsentliga av innehållet [...] i enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen".

Kunskapskrav för betyget C är "[e]leven kan förstå det huvudsakliga innehållet och uppfatta tydliga detaljer [...] i enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen" (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (LGR 11) s.34). Kunskapskrav för betyget A är "[e]leven kan förstå helheten och uppfatta väsentliga detaljer [...] i enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen" (LGR 11 s.35).

Berättelsen om Harry Potter blir för eleverna en text om vardagliga och bekanta ämnen, trots att genren är fantasy. Det blir vardagligt eftersom de redan har läst böckerna på svenska och

att serien handlar om skolan, fritiden och funderingar på livet, som även förekommer i verkligheten. Vi tror att elevernas intresse av att läsa Harry Potter på engelska utvecklar deras ordförråd inom det engelska ämnet. Man utvecklas omedvetet inom läsning och vi har uppfattat det som om att tar man sig igenom sju böcker på engelska så gynnas kunskapen inom det engelska språket.

7.7. Genus

Serien om Harry Potter lockar både flickor och pojkar till sin läskrets. Nilson (2010) tar upp att det råder delade meningar mellan olika artikelförfattare om hur könen framställs. Vi frågade eleverna om de kände igen sig i någon av karaktärerna, eller om det var någon karaktär de skulle vilja vara.

Elev 1: Ja, jag tror det. Han Ron.

Elev 2: Ja kanske de, det hade vart lite häftigt men jag känner att jag trivs så bra med mig själv. Men hon Hermione är ju väldigt speciell i sitt sätt så henne har jag känt igen mig i, när hon i böckerna har gjort något så har jag tänkt att så skulle jag också ha gjort. Det finns ju inte så många tjejer i serien, de flesta känns som om de är onda, eller onda som blir goda på slutet.

Elev 3: Jag vet inte, kanske Fred eller George Weasley.

Elev 4: Ja hon Hermoine. Hon är liksom såhär, snäll och duktig och så. Hon är spännande.

I vår intervju sade båda flickorna att det var Hermione de identifierade sig med. Den ena flickan tog även upp att det är många onda tjejer med i serien. Nilson (2010) skriver att Zettel menar att Rowling har skapat mångfacetterade karaktärer och att det alltid finns två sidor. I kontrast till Zettel tycker Natasha Whitton att kvinnorna framställs som löjliga och att Hermione hamnar i periferin bredvid Harry och Ron (s. 97-98). Nikolajeva (2003) menar däremot att man gärna kan se Hermione som jämlike till sina manliga kamrater, att hon är en viljestark, intelligent och oberoende flicka. Flickorna som medverkade i intervjun såg Hermione som en spännande och stark tjej vilket vi tror ligger mycket i deras bild av sig själva eller den bild som de vill ha av sig själva. Om vi utgår från detta är Hermione en bra förebild och en upplyftande karaktär för både pojkar och flickor att läsa om och se upp till.

8. Slutsats och diskussion

Efter att ha intervjuat fyra ungdomar i årskurs 6 om deras läsning och om deras Harry Potterläsning, är vår slutsats att läsningen av Harry Potter faller under kategorin som kallas lustfylld läsning (Hedemark 2010, s 46-47). Eleverna läser Harry Potter för att de själva vill och de tycker att berättelsen är spännande för att J. K. Rowling skriver på ett bra och fascinerande sätt. Vi vågar påstå att läsningen av Harry Potter har fått de elever vi har intervjuat att läsa mer litteratur efter bokseriens slut. I vissa fall har till och med läsningen av den svenska utgåvan gjort att dessa 12-13 åriga ungdomar väljer att läsa om serien på engelska, vilket rimligast bör innebära att de också utvecklar sina kunskaper i engelska. Med de resultat vi fick av intervjuerna besvarades vår hypotes då vi trodde att elevernas läslust skulle ha ökat efter läsningen av Harry Potter.

Kan barnens läshunger bero på att Harry Potterböckerna utspelar sig i två parallella världar, verklighetens och fantasins? Genren fantasy spränger ofta gränserna mellan barn och vuxenlitteratur och anses kunna läsas av alla åldrar. Eller är det den typiska kampen mellan gott och ont, pendlingen mellan trygghet och fara och att konstant behöva prestera mera än vad ” lilla jag ” kan och modet som ständigt måste bevisas, som är anledningen till varför så många barn fastnar för böckerna? Vi fick inte svar på de här frågorna i vår undersökning, men det skulle vara intressant att fördjupa det i en kommande undersökning.

Baserat på de svar vi har fått under arbetets gång så har vi fått bekräftelse på att våra informanter läser fler böcker efter att ha fastnat för Harry Potter. De väljer i viss utsträckning även att läsa om serien på engelska. Flickorna vi intervjuade ansåg att Hermione var en stark karaktär och vi fick inga indikationer på att de ansåg att böckernas genusperspektiv var av negativ natur.

8.1 Högläsning

Tre av våra informanter hade en gemensam nämnare i att de hade föräldrar som läste högt för dem när de var små. Den tidigare forskningen vi har tagit upp angående högläsningens betydelse framhöll den som viktig för barnets fortsatta läsande. De elever som har upplevt högläsning som barn utvecklar en god relation till böcker och litteratur. Kan det bero på den trygga närheten samt det spännande äventyret individen delar ihop med de personerna som är viktiga för ett barn som gör att relationen till böckerna blir bättre än för de barn som växer upp utan högläsning? Det kan vara ett positivt socialt kapital från familjens sida att utveckla en bra syn på böcker vilket vi i det här fallet har fått uppfattningen av från de elever vi har intervjuat.

8.2 Vad vi har lärt oss och vidare forskning

Under arbetets gång har vi insett hur lätt det är att se vad vi skulle gjort annorlunda om vi skulle arbeta under en längre tid. Vi skulle ha gjort en testintervju som vi sedan skulle transkriberat. Då kunde vi ha uppmärksammat vilka frågor vi kunde ställt under intervjuens gång för att få ut så mycket material som möjligt inför resultatet. Vi skulle även ha velat arbeta med olika skolor och intervjuat elever av olika åldrar och kön. För att få ett större antal läsare av Harry Potter skulle vi från början delat ut en fråga om de hade läst serien, då hade vi kunnat få fram fler informanter. Vi inser nu att för att få fler deltagare skulle vi personligen gått till klassen och presenterat oss och vårt arbete och vid det tillfället bygga någon slags relation till eleverna istället för att förlita sig på deras lärare.

Vi har under den här perioden upptäckt och hittat många aspekter som vi skulle velat spinna vidare på ytterligare. Bland annat så har vi upptäckt att det inte finns den resurs av tidigare forskning beträffande ämnet om barns läsning av Harry Potterserien som vi trodde. Det här tycker vi hade varit viktigt och spännande att spinna vidare på under en längre period, då vi skulle ha intervjuat elever från ett flertal skolor angående just deras läsning, deras känslor, deras uppfattningar och övriga tankar gentemot böckerna. Det hade också varit intressant att få chans att intervju de personer som började läsa böckerna då de först kom ut innan de eskalerade med medias påverkan.

Oavsett vad man anser om genren fantasy, om man anser den vara skräplitteratur eller om man anser den vara bra, så är den en genre som våra elever uppskattar att läsa. Det avseendet kan vi inte bortse ifrån. I fallet med Harry Potter så har J. K Rowling lyckats med att få barn till att börja läsa och det är kärnan i läslusten. Att barnen vill läsa och inte tvingas till det.

9. Litteratur- och referenslista

- Blake, A. (2002) *The irresistible rise of Harry Potter*, London Verso
- Borgström, H. (2006) *Den hemliga koden - Aktuell forskning om läsning* Vetenskapsrådet Stockholm
- Cart, M. (2010) *Young adult literature- from romance to realism*, American library association, United States of America
- Esaiasson, P. Gilljam, M. Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2007). *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts Juridik: Vällingby.
- Hedemark, Å (2011) *Barn berättar – en studie av 10-åringars syn på läsning och bibliotek* Svensk biblioteksforening, Stockholm
- Kåreland, L (2001) *Möte med barnboken*. Natur & Kultur, Stockholm
- Lindgren A. (2007) *Det gränslösaste äventyret*. Eriksson & Lindgren, Stockholm
- (red) Nasiell, A. och Bjärbo L. (2007) *Boken om läslust*, Barnens bokklubb, Stockholm
- Nettervik, I (2002) *I barnbokens värld* Gleerups utbildning AB, Malmö
- Nikolajeva, M. (2004) *Barnbokens byggklossar*, Studentlitteratur, Malmö AB
- Nilson, M. (2010) *Från Gossip Girl till Harry Potter Genusperspektiv på ungdomslitteratur*. BTJ Sverige AB Lund
- Rowling, J. K. (1997) *Harry Potter och de vises sten*. Tiden, Stockholm
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Studentlitteratur: Lund.
- Taube, K. (1995) *Hur i all världen läser svenska elever? En jämförande undersökning av barns läsning i 31 länder*. Skolverket rapport nr 78. Skolverket. Stockholm
- Taube, K. (1987) *Läsinläring och självförtroende* Norstedts Akademiska Förlag
- Törnqvist, E. (2002) *Den lille trollkarlen en bok om J.K. Rowling och Harry Potter* Bokförlaget Replik, Viken
- Wåhlin K och Aspelund Carlsson, M. (1994) *Barnens tre bibliotek - läsning av fiktion i slukaråldern*, symposion AB, Stockholm

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2011) Skolverket

Internetkällor

Höjer, Henrik *Forskning och framsteg* (2005:8) Hämtat 2012-05-04

<http://www.fof.se/tidning/2005/8/skolbarnen-laser-allt-samre>

Höjer, Henrik, *Forskning och framsteg* (2008:4) Hämtat 2012-05-04

<http://www.fof.se/tidning/2008/4/vi-koper-mer-bocker-men-blir-de-lasta>

Fan-fiction (2000). Hämtat 2012-04-18 <http://www.ne.se/lang/fanfiction>

Yankelovich *New Study Finds That the Harry Potter Series Has a Positive Impact on Kids' Reading and Their School Work* (2006). Hämtat 2012-05-07

<http://www.prnewswire.com/news-releases/new-study-finds-that-the-harry-potter-series-has-a-positive-impact-on-kids-reading-and-their-school-work-57005427.html>

Skolinspektionen *granskningen Läsprocessen i svenska och naturorienterade ämnen*

(2010:5) hämtat 2012-04-11 <http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Nyheter1/Otillrackligt-arbete-med-elevers-lasutveckling/>

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (Utgiven av Vetenskapsrådet) hämtat 2012-05-10 <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Otryckt material

Transkriberade intervjuer

Bilagor

Tillståndsmall (Bilaga 1)

Intervjufrågor (Bilaga 2)

Bilaga 1

Anhållan om tillstånd för att ert barn kan delta i en undersökning inom ramen för ett examensarbete vid lärarutbildningen vid Göteborgs universitet

Vi är studenter som utbildar oss till lärare vid Göteborgs Universitet. Vi skall nu skriva den avslutande uppgiften inom lärarutbildningen som är vårt examensarbete och som ger oss vår lärarbehörighet. Arbetet motsvarar 10 veckors heltidsstudier och skall vara klart i slutet av maj 2012.

Examensarbetets syfte är att ta reda på varför barn fascineras av Harry Potter. De viktigaste frågorna vi behöver få svar på är om barnen läser Harry Potter-böckerna. Vad som är bra eller dåligt med berättelserna. Känner barnen igen sig i någon av karaktärerna.

För att kunna besvara dessa frågor behöver vi samla in material genom intervjuer i klassen. Dessa intervjuer kommer att spelas in.

På er skola kommer undersökningen att genomföras under perioden 17-20 april.

Vi vill med detta brev be er som vårdnadshavare om tillåtelse att ert barn deltar i den intervju som ingår i examensarbetet. Alla elever kommer att garanteras anonymitet. De skolor/klasser som finns med i undersökningen kommer inte att nämnas vid namn eller på annat sätt kunna vara möjliga att urskilja i undersökningen.

I enlighet med de etiska regler som gäller är deltagandet helt frivilligt. Ert barn har rättigheten att intill den dag arbetet är publicerat, när som helst välja att avbryta deltagandet. Materialet behandlas strikt konfidentiellt och kommer inte att finnas tillgängligt för annan forskning eller bearbetning.

Vad vi behöver från er är att ni som elevens vårdnadshavare skriver under detta brev och så snart som möjligt skickar det med eleven tillbaka till skolan (senast den 16 april) så att ansvarig lärare kan samla in svaret vid tillfälle. Sätt således ett kryss i den ruta som gäller för er del:

€ Som vårdnadshavare **ger jag tillstånd** att mitt barn deltar i undersökningen

€ Som vårdnadshavare **ger jag inte tillstånd** att mitt barn deltar i undersökningen

Datum

.....
vårdnadshavares underskrift/er

.....
Elevens namn

Har ni ytterligare frågor ber vi er kontakta oss på nedanstående adresser eller telefonnummer:

Med vänliga hälsningar

Sandra Johansson (07xx-xx xx xx) och Madeleine Schmeikal (07xx-xx xx xx)

Handledare för undersökningen är Cecilia Pettersson cecilia.pettersson@xxx.gu.se

Kursansvarig lärare är universitetslektor Daniel Seldén, Göteborgs universitet, Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, telefon 031 xxx xx xx.

Bilaga 2

Intervjufrågor

Frågor om läsning i allmänhet

1. Hur gammal är du?
2. Läser du mycket böcker?
3. Har någon vuxen läst mycket för dig när du var mindre?
 - Vilken form av böcker, kapitelböcker/bilderböcker?
 - Minns du om du hade någon favoritbok? Vilken i så fall?
4. Läser du mycket på din fritid?
 - Ungefär hur mycket läser du på fritiden?
5. Läser du mycket i skolan?
 - Ungefär hur mycket läser du i skolan?
6. Läser du många olika genrer?
 - Vilka genrer läser du helst?
7. I hur många år har du läst böcker/ hur gammal var du när du började läsa?
8. Hur får du lästips?
9. Anser du själv att du är en stark läsare/duktig på att läsa?

Frågor om Harry Potterläsningen

10. Läser du, eller har du läst böckerna om Harry Potter?
 11. Hur kom det sig att du började läsa Harry Potter?
 12. Tycker du att böckerna är bra?
 - Vad är det som gör dem bra?
 13. Varför tror du att det är så många barn och ungdomar som läser Harry Potter?
 14. Har läsningen av Harry Potter fått dig att läsa mer av andra böcker?
 - Om ja, varför är det så?
 15. Vad är bäst i böckerna enligt dig?
 16. Hur många av böckerna har du läst?
 - Vilken bok är bäst?
 - Varför är den boken bäst?
 17. Hur känner du över att serien är slut efter bok sju?
 18. Har du skrivit någon fan-fiction (uppsats) om Harry Potter?
 19. Känner du igen dig i någon av karaktärerna?
 - Om ja, vilken av dem och varför?
 20. Skulle du vilja vara som någon av karaktärerna?
 - Om ja, vilken och varför?
 21. Om elevhemmen fanns på riktigt, vilket skulle du tillhöra tror du?
 - Varför just det elevhemmet?
 22. Hur kom du i kontakt med böckerna?
 23. Har du några samlarsaker, som till exempel spel, trollstavar, samlarkort, planscher och så vidare?
 24. Har du läst de engelska utgåvorna av Harry Potter?
 - Om ja, vilken är bäst, engelska eller svenska?
 25. Har du sett Harry Potterfilmerna?
 - Om ja, tycker du att de stämmer överens med böckerna?
 - Om ja, såg du filmerna innan du läste böckerna, eller tvärtom?
- Tack för din medverkan!